

2000 SAİT FAİK HİKÂYE ARMAĞANI

FARUK DUMAN

AV
DÖNÜŞLERİ

♥
CAN

ÖYKÜ

Faruk Duman
AV
DÖNÜŞLERİ
2000 SAİT FAİK HİKÂYE ARMAĞANI

Can Yayınları: 969
Türk Edebiyatı: 248

© Faruk Duman, 1999
© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2008

1. basım: 1999
2. basım: Nisan 2008

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Serap Bertay
Düzeltili: Fülya Tükel

Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı ve Cilt: Özal Matbaası

ISBN 978-975-510-961-9

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

<http://www.canyayinlari.com>

e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Faruk Duman
AV
DÖNÜŞLERİ
2000 SAİT FAİK HİKÂYE ARMAĞANI

ÖYKÜ

CAN YAYINLARI

**FARUK DUMAN'IN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
ÖTEKİ KİTAPLARI**

KIRK / *roman*

KEDER ATLISI / *öykü*

NAR KİTABI / *öykü*

PİRİ / *roman*

SESLERDE BAŞKA SESLER / *öykü*

Faruk Duman, 1974 yılında Ardahan'da doğdu. Ankara'da Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü'nden mezun oldu. 1999 yılında yayınladığı *Av Dönüşleri* ile Sait Faik Hikâye Armağanı'nı, 2004'de okurla buluşan *Keder Atlısı* ile de Haldun Taner Öykü Ödülü'nü kazandı. Can Yayınları'nda editör.

İÇİNDEKİLER

Pancar Vagonları.....	9
Camların Buğusunun İçinde.....	31
Sır Saklayanın Öyküsü	37
Atlar Sabırsız.....	41
Av Dönüşleri.....	59
Yengecin Günlüğü.....	77

PANCAR VAGONLARI

İşçiler

Yüksek tavanlı bir evimiz vardı. Demiryolu işçileri öylesine büyük taşlarla örmüşlerdi ki, duvarların kalınlığı insanı hayrete düşürürdü. Evimizin duvarları. İçinde devasa tüneller barındırıyordu da haberi-miz yoktu. Tünellerin içinde amansız tutsaklar vardı sonra. Savaş yıllarında oracığa tıklımış, nasılsa unutulmuş tutsaklar. İnim inim inliyorlardı. İşte böyle acayip, böyle inanılmaz duvarları vardı evimizin ve boyu kısa olduğundan, tavanı temizleyemezdi annem. Babam zaten hiçbir iş yapmazdı. Horozların ötüşüyle birlikte kalkıp İkinci İşletme Başmüdürlüğü'ndeki işine giderdi. Hava kararmadan da dönmezdi. Babam uzun boylu ve yakışıklı biriydi, ama dış görünüşüyle çelişirdi. Yaşlı bir adam gibi davranırdı:

“Gömleğimi giydir..”

derdi anneme, ama bunu bir komutan edasıyla söylemezdi. Sanki giyinmek için gücü yoktu da sırf kollarındaki bu amansız güçsüzlük yüzünden bunu isterdi. Böylece sesi belli belirsiz çıkardı ve utanırdı. Annem de yıllarca, sessiz bir acıma duygusuyla hizmet etti babama. Ama bilinen oydu ki evin en güçlüsü annemdi. Bir erkek çocuğu gibi büyütüldüğü için bütün zorlukların üzerine yüreklilikle giderdi

annem. Hiçbir şeyden yılmazdı. Kömür vagonlarına tırmanabilirdi örneğin. Pancar vagonlarına. Etekliğini bir eliyle toplar, vagonun tamponlarına bir sıçrayışta çıkardı. Başka kadınlar... Annem elinin kirlenmesine aldırılmazdı, mazotun üstüne bulaşması-na. Vagona çıkar, seslenirdi:

“Küreği at!”

Küreği atardım ben ve annem başlardı çalışmaya. Kömür. Çuvalın sırtlanıp eve götürülmesi bana düşerdi tabii. Sonra annem. Görevini yerine getirmiş, bir kumandan edasıyla inerdi vagonun yanakları is içinde, kapkara bir kumandan.

Yaz başlarında boyacı işçiler gelirdi evimize ve her tarafı boyarlardı. Evimizin (Devlet Demiryolları Lojmanları) yüksek tavanını bile boyarlardı. İşçilerin ulaşip da boyayamayacakları yükseklikte bir tavan yapılamazdı. Sonra işçilere çay demlenirdi ve onlar neredeyse saat başı mola verirlerdi çay içmek için. Boyanan bizim evimizdi, ama komşulardan bile çay gelirdi. Pakızanım Teyze vardı. Durmadan çay getirirdi. Annem ona kızardı:

“İşi yavaşlatıyor!”

derdi, ama bir yandan da, ondan geri mi kalacaktı, mutfağa giderdi. Suyun kaynayıp kaynamadığına bakardı. Pakızanım Teyze, dişlerini döker, ıslıl ıslıl o duvarlara bakar, gürültüyle gülerdi. Sonra çıkıp giderdi tabii. Giderdi, ama (kapı komşumuzdu, pencerelerimiz birbirine bakardı), annem, sanki o her an yeniden gelebilirmiş gibi bir tedirginlikle yapardı ne yapacaksa. Onunla yarıştırdı. İşçileri kaçırmaya çalıştırdı Pakızanım Teyze'nin elinden (Pakızanım Teyze'nin çayları bir çeşit yatırımdı

oysa, evinin özenle boyanmasını isterdi).

İşçilerse, evimizle birlikte kendilerini de boyarlardı sanki. Sankisi fazla. Düpedüz boyarlardı kendilerini. Palabıyık. Kimisi zayıf, incelik belinden kopacakmış gibi işçiler. Sonra kara kuru, bir deri bir kemik. Boyarlardı. Şöyle tüneğe benzer bir sahne kuruverirlerdi kendilerine. Zayıf olanı:

“Şöyle eğil biraz,”

diye seslenirdi, sonra sahneye çıkardı ötekinin yardımıyla. Artık orada Palabıyık mı olurdu, yoksa Çakal mı. Birisi eğilirdi, Zayıf sahneye çıkabilirdi diye. Eğilir, sırtında yüzlerce kiloluk bir beygiri taşıyormuş gibi buruştururdu yüzünü ve ardı arkası kesilmeyecek gülüşmeler başlardı o zaman. Kahkahalar, el şakaları, yakası açılmadık küfürler... Salonumuzu bir sirke çevirirlerdi. Akıl almaz becerilerin sergilendiği rengârenk bir sirk. Kimisi bir cambaz olurdu ve uçsuz bir ipte, kadınların yüreğini ağzına getirirdi. Bu cambaz, bir yandan o inanılmaz yeteneğini sergiler (o Allah'ın belası ipte yürür), bir yandan da elindeki üç topu çevirirdi. Topların biri yükselir biri alçalırdı tabii ve yükselen top evimizin eski rengini alır giderdi. Alçalan her top da göz kamaştırıcı bir şampanya rengine çevirirdi duvarları. Böyle ışıklar yanıp sönerdi işte. Aşağıda kimisi gülen, kimisi ağlayan, birbirinden yetenekli aktörler dolardı. Dolanıp cambazı gözetlerlerdi ve zaman zaman onlar da, artık yetenekleri neye uygunsa, böyle birbirinden ürkütücü hareketler yaparlardı. Kimisi bir ateş çemberinin içinden mi uçuvermezdi, kimisi aslanların ağzında mı ısıtmazdı ellerini... Kapıların biri açılır, biri kapanırdı. Açılan her kapıyla içeri giren çıkmak istemezdi bir daha. O zaman annem ellerini birbirine vurur:

“Hadi bakalım, tiyatro oynatmıyoruz burada,”
derdi, böylece çıkmak istemeyenler çıkar, içeri-
ye yeni seyirciler doluşurdu. Olup biteni pencere-
den izleyenler de olurdu ve zaten çok geçmezdi.
Pakızanın Teyze gelirdi:

“Çay getirdim, biraz dinlenin,”
derdi.

Annem öfkeyle kızarırdı böylece.

Palabıyık İstasyonu

Ama annem kızarsa kızsın. İşçiler için bal gibi
bir mola anlamına gelirdi bu.

Palabıyık vardı. Palabıyık evimizi ne zaman
boyasa, işe önce kendi bıyıklarından başlardı. O
kabarık, dehşetli bıyıklar. Uzun. Nasıl olurdu, bil-
mezdik. Boya tenekeleri daha açılmamıştır. İrili
ufaklı kutular, fırçalar. Bir duvara dayalıdır. Ama her
çalışmadan sonra yıkanıp temizlendiği için apaktır.
Önemlidir. Eh! Demirbaştır. Her şey yerli yerindedir,
ama Palabıyık, nasıl yapmışsa, bıyıklarını boyamış-
tır. O devasa bıyıklar, o gösterişli şampanya rengine
bürünmüştür. Palabıyık’ın yüzüne bambaşka bir
anlam vermiştir. Palabıyık, elinde çakısı, öfkeli bir
savaşçıya dönüşüvermiştir işte ve inanılmaz bir
güvenle hazırlanmaktadır. Teneke kutular açılır:

“Teyze, biraz su lazım,”

der Palabıyık, ama işin bütün dehşeti yitip gider
o zaman. Savaşçının sesi, bir tavuğunki gibi güçsüz-
dür. Yersiz bir çekingenlikle söylemiştir bunu çün-
kü, hayvani vücudundan beklenmeyecek bir utan-
gaçlıkla. Böylece gülünç de olmuştur kuşkusuz,
annem de:

“Tabii,”

derken ister istemez gülmüştür.

Sonra Çakal vardı. Niye çakaldı? Söylediklerine göre bir vakitler bir işler çevirmişti. Devletin demirini birileri çalmıştı, o da göz yummuştu buna, ama ne göz yummak. Allah herkese Çakal’inki gibi bir suç işlemeyi nasip etsin: Demiryolunun içinde şu,

BU SAHALARDA GEZMEK
RAYLARIN İÇERİSİNDE DOLAŞMAK
TEHLİKELİ VE YASAKTIR

isimli bölgede işçilerin bir barakası vardı. Gıcırdayan sandalyeler, amansız bir ayak kokusu, çiçekler, pas ve bitmek bilmez küfürler, gülüşmeler. Geçip giden trenlerin gürültüsü, bu gürültüye karışan başka sesler, karıştırılan çaylar, kokular kokular... Bu alan tel örgülerle çevriliydi, içeri kimse alınmazdı:

“Yasak!”

derlerdi hemen ve inanılmaz bir vurdumduymazlıkla uzaklaşıverirlerdi. Ağızlarında bir düdük. Gider, çok uzaklarda çalınan bir başka düdüğe yanıt verirlerdi. Eller cepte, kasket gözleri neredeyse kapatmış (böyle anlaşılırdı ve eğer anlaşılmazlarsa düdük işine ara verir, birbirlerine dakikalarca küfrederlerdi).

Ama, Çakal’ın baraka nöbetçisi olduğu günler sorun çıkmazdı. Çakal eskicilere kurşun ve demir satıyordu. Rayların arasına dökülüp kalmış devasa travers vidaları, kurşun mühürler (bunlarla yük vagonlarının kapıları mühürlenirdi, hoş, kolayca

2000 SAİT FAİK HİKÂYE ARMAĞANI

FARUK DUMAN

AV
DÖNÜŞLERİ

ÖYKÜ

*Derenin kenarında sazlar vardı. Uçurtma mevsiminde koşardık. Ağabeyim öğretmişti, sazlar tehlikelidir. Kırmaya çalışırken dikkatli olmalıdır. İnsanın elini keser. Parmağın ucundan koyu, iştahlı bir kan akar. Belki koluna gider. Koluna gitmesin diye eğip bükersin. Uç böcek uç böcek. İşte sazlar böyledir. Ağabeyim ıslık çalar-
dı, elinde bir avuç iplik, iplikte bir çomak. Kelebeklerin içinde.*

Av Dönüşleri, yayınlandığı yıl, 1999'da, özellikle edebiyat dünyasında ilgiyle karşılanmıştı. **Faruk Duman**, tanıdığı hayatları yalnız bir dille anlatan bir yazar. Öykülerindeki dil ve anlatım renkliliği, inandırıcılık ve tutarlılık belki de bu yüzden dikkat çekiyor. Özellikle dile yaslanan bu öykülerde "anlatmak"tan çok "yazmak" ön planda. Duman'ın ikinci kitabı *Av Dönüşleri*, 2000 Sait Faik Hikâye Armağanı'na değer görülmüştü.

KAPAK RESMİ: FARUK DUMAN

ISBN 978-975-510-961-9

9 789755 109619

<http://www.canyayinlari.com>